

OBYWATELSKI
KOMITET
ODBUDOWY
ZAMKU
KRÓLEWSKIEGO
W WARSZAWIE

Pl. Zamkowy 4

tel. 31-91-99

R5249

Bibl. Publ. m. st. W-wy
egz. obow.

CIM VI.7.7

Biuletyn ZAMEK

INFORMACYJNY

wydanie SPECJALNE

Warszawa, styczeń 1981 r.

S P R A W O Z D A N I E

z działalności Obywatelskiego Komitetu Odbudowy
Zamku Królewskiego w Warszawie 1971 - 1980

I.

20 stycznia 1971 r. na spotkaniu w gmachu Komitetu Centralnego przedstawiciele środowisk twórczych zostali poinformowani o pozytywnym ustosunkowaniu się Biura Politycznego do propozycji przedstawicieli społeczeństwa i władz, dotyczącej przystąpienia do odbudowy Zamku Królewskiego. W wyniku tej, tak długo oczekiwanej decyzji, już w dniu 26 stycznia 1971 r. odbyło się pierwsze inauguracyjne posiedzenie Obywatelskiego Komitetu Odbudowy Zamku. Posiedzenie, które odbyło się w Sali Balowej Pałacu na Wodzie w Łazienkach otworzył profesor Stanisław Lorentz proponując na Przewodniczącego OKOZK Józefa Kępę I sekretarza KW PZPR. Propozycję przyjęto, w skład Komitetu weszło 56 osób z różnych środowisk społeczeństwa. Zastępcami Przewodniczącego wybrano: prof. dr Stanisława Lorentza - dyrektora Muzeum Narodowego, min. Janusza Wieczorka - Szefa Urzędu Rady Ministrów, inż. Jerzego Majewskiego - prezydenta m.st. Warszawy.

W ramach Obywatelskiego Komitetu powołano 7 Komisji, których przewodniczącymi zostali: 1. Naukowej - prof. dr Stanisław Lorentz, 2. Historyczno-Archeologicznej - prof. dr Aleksander Gieysztor, 3. Architektoniczno-Konserwatorskiej - prof. dr Jan Zachwatowicz, 4. Polonijnej - gen. Franciszek Skibiński, 5. Funduszu - prof. dr Mieczysław Łubiński, 6. Propagandy - redaktor Leszek Wyszacki, 7. Czynów Społecznych - mgr inż. Andrzej Boro-
dzik.

Obywatelski Komitet do chwili obecnej odbył 62 posiedzenia Prezydium oraz 11 posiedzeń plenarnych.

Dla obsługi Obywatelskiego Komitetu i poszczególnych Komisji powołano Biuro Odbudowy Zamku, a następnie Zarząd Zamku Królewskiego, który działał w imieniu Komitetu i sprawował jego obsługę współpracując z poszczególnymi Komisjami.

Jedną z pierwszych czynności Komitetu było ogłoszenie, wydanie drukiem w siedmiu językach i rozesłanie Apelu o odbudowie Zamku.

W wyniku Apelu powstało wiele zakładowych i szkolnych komitetów odbudowy na obszarze całego kraju. 23 Komitety Odbudowy powstały w ośrodkach polonijnych w Anglii, Francji, Belgii, Danii, Szwajcarii, Bułgarii, Kanadzie, Stanach Zjednoczonych, Argentynie, Południowej Afryce, Urugwaju, Australii, na Węgrzech i we Włoszech. Komitety te, a szczególnie francuski, belgijski i włoski rozwijały aktywną działalność przede wszystkim w zakresie zbiórki środków pieniężnych, co omówiono w dalszej części opracowania poświęconej sprawom rozliczeniowym.

Ze strony osób prywatnych, różnych organizacji, a także rządów wielu krajów wpływały bardzo cenne dary rzeczowe w postaci muzealiów, drogocennych przedmiotów, biżuterii i innych kosztowności. Te ostatnie w liczbie 1164 sztuk zdeponowano w Skarbcu emisyjnym NBP. Ewidencja tych depozytów prowadzona jest przez służbę finansowo-księgową.

Inne dary rzeczowe, przyjmowane trybem ustalonym przez Muzeum Narodowe w drodze odpowiedniego protokołu i ewidencji w księdze darów, były gromadzone przez Muzeum Narodowe, a następnie również przez Zarząd Zamku. Jest ich ponad 3200; zostały one złożone przez 700 ofiarodawców. Ponad 680 darów złożyło 115 ofiarodawców z zagranicy. Niektóre z darów rządów obcych są szczególnie cenne /Związek Radziecki, NRF, NRD, Francja, Szwecja, W. Brytania, Holandia/.

Komitet i jego Komisje rozwijały wielokierunkową działalność. Wymienić tu należy:

- z przekształcenia Komisji Naukowej powstało w styczniu 1973 r. Kuratorium Zamkowe, które do czerwca 1980 r. odbyło 136 posiedzeń. Kuratorium opracowywało program urządzenia Zamku i jego

scenariusz, określało poszczególne obiekty ruchome oryginalne, do wyposażenia Zamku, bądź wzory do rekonstrukcji. Kuratorium ściśle współpracowało z Komisją Architektoniczno-Konserwatorską i swoją Komisją Wnętrz.

- zorganizowano w 1972 roku sesję naukową - uwieńczoną publikacją "Siedem wieków Zamku Królewskiego". Sesja ta zorganizowana została staraniem Komisji Naukowej i Historyczno-Archeologicznej.
- szczegółowa analiza, korekta i opiniowanie całej zamkowej dokumentacji opracowanej przez pracownię projektową PKZ i inne biura projektów. Jest to trwająca nadal praca Komisji Architektoniczno-Konserwatorskiej, która do chwili obecnej odbyła 390 posiedzeń.
- wydawano "Biuletyn Zamek"; od momentu powołania OKOZK do grudnia 1979 r. 210 numerów, ponadto 2 wydania specjalne dla Polonii
- zorganizowano wystawę fotograficzną prezentowaną w różnych miastach Polski.
- zorganizowano akcję Sakrbonka Sztafeta, która była przekazywana do różnych zakładów w wielu województwach, pod patronatem wyższych uczelni danego województwa.
- akcja "Kierowcy na Zamek" - wydanie plakietek o nominale 25, 50, i 100 zł. rozprowadzanych przez Stację CPN.
- inspirowano ciągnięcia gier liczbowych z przeznaczeniem dochodu na fundusz odbudowy Zamku. Uczestniczyły "Lajkonik", "Liczyrzepka", "Syrenka" i "Totolotek". Ten ostatni przeprowadził 10 ciągnięć przekazując na Zamek łączną kwotę 70.316.036 zł.
- "Aukcja na Zamek" zorganizowana przez redakcję tygodnika "Stolica" i Pracownię Sztuk Plastycznych.
- wystawa zachowanych dzieł sztuki i darów w Bibliotece Królewskiej staraniem Muzeum Narodowego.
- wystawy w Podchorążówce /dary i dokumentacja odbudowy/
- wystawa wykopalisk z obszaru Zamku i Placu Zamkowego.
- wydano folder "Zamek Królewski w Warszawie" w 5-ciu językach.
- nawiązywano kontakty z Polonią Zagraniczną poprzez ambasady, konsulaty i organizacje polonijne.

- zbiórka pieniężna w kościołach wszystkich diecezji staraniem episkopatu.
- organizowano czyny społeczne w zakresie prac związanych z odbudową. Przy bezpośrednim wykonawstwie na placu budowy i przy opracowaniu dokumentacji zarejestrowano 240 zrealizowanych deklaracji; przy różnych innych pracach dla Zamku zrealizowano 164 deklaracje czynów społecznych takich np. jak wykonanie zegara wieżowego, wykonanie złoceń galwanicznych, wykonanie dzwonów. W pracach niewykwalifikowanych uczestniczyło 81 tysięcy osób w czasie 307 tysięcy godzin pracy.
- ustawiono makietę Zamku na Placu Zamkowym wraz ze skarbonką, w której od bezimiennych ofiarodawców zebrano 5.400.0 tys. złotych i 26,0 tysięcy dolarów. Kwoty te zostały wykazane w ogólnej sumie wpływów na konto zamkowe.
- w ramach czynu społecznego Mennicy Państwowej wybity został pamiątkowy medal odbudowy Zamku. Medal ten wraz z dyplomem przyznawany jest przez Obywatelski Komitet za pracę społeczną.
- z okazji ukończenia bryły Zamku - w lipcu 1974 r. - wydano pamiątkowy album.
- w trakcie wznoszenia murów Zamku, przy współudziale redakcji Życia Warszawy organizowano zwiedzanie placu budowy, a po zakończeniu stanu surowego i rozpoczęciu prac wnetrzarskich wnętrza te udostępniano społeczeństwu.
- w surowym stanie zamkowych sal organizowano wystawy, które odwiedziło setki tysięcy ludzi. Były to:
 1. Fotografia prasowa w XXX-lecie PRL
 2. Urbanistyka "Miasto przyszłości"
 3. Prace studentów ASP
 4. Aukcja redakcji Stolicy i PSP
 5. Polskie gobeliny współczesne - Muzeum Włókiennictwa w Łodzi
 6. Prace Władysława Hasióra
 7. Architektura Polska - SARP
 8. Międzynarodowa Wystawa Plakatu w XXX-lecie zwycięstwa
 9. Aukcja dzieł sztuki ludowej - Cepelia
 10. Kwiaty Wrocławia - Stolicy
 11. Koncerty w Zamku - Tow. Przyjaciół Warszawy
 12. Aukcja dzieł Artystów Plastyków.

II.

Sprawa rozliczenia dochodów i wydatków na dzień 31 grudnia 1980 r. przedstawia się wg poniższego opracowania. Ponieważ wykorzystano sprawozdawczość GUS składaną pod koniec m-ca, mogą więc wystąpić niewielkie różnice w cyfrach wykonania w stosunku do sprawozdania bilansowego, które może być przedłożone najwcześniej w połowie lutego 1981 r.

Elementami rozliczenia są: I - zbiorcze zestawienie kosztów; II - zebrane środki; III - poniesione nakłady.

I - Zbiorcze zestawienie kosztów

Całkowity koszt odbudowy Zamku wg pierwszego przyjętego zbiorczego zestawienia kosztów w poziomie cen 1971 r. wynosił 633,0 mln złotych. W tym zestawieniu kosztów nie ujęto zakresu robót w piwnicach gotyckich i części gościnnej. Po uwzględnieniu tych dwóch elementów, uściśleniu kosztów malarstwa i złocen oraz przecenie na poziom cen 1976 r. uzyskano drugie zbiorcze zestawienie kosztów w kwocie 1.116,9 mln zł. W tym poziomie cen realizowano roboty w okresie dwu lat od 1.01.1976 r. do 31.12.1977 r. Roboty pozostałe do realizacji po dniu 31.12.1977 r. zostały przecenione na poziom cen 1978 r., stąd też ostatnia, aktualna wielkość zbiorczego zestawienia kosztów w kwocie 1.166,7 mln zł. w tym roboty budowlano-montażowe 902,5 mln złotych.

Zestawienie to przyjęto po weryfikacji i akceptowano w założeniu, że obejmuje ono: - zakupy z importu opłacone ze środków dewizowych przeliczonych na złote obiegowe; - wartość czynów społecznych obniżających wypłaty; - wartość uzysku materiałów obniżających wypłaty; - przewidywany wstępnie zakres pierwszego wyposażenia, który określony będzie w czasie realizacji.

W zbiorczym zestawieniu kosztów nie uwzględniono kosztów poniższych urządzeń, które wg przyjętych przez Zarząd Zamku zasad nie miały być realizowane z funduszy społecznych; są to: - aparatura instalacji "światło i dźwięk", z wyjątkiem regulatorów tyrystorowych, które zostały zakupione i zmontowane; aparatura kinowo-prelekcyjna; aparatura dla tłumaczeń; urządzenia i aparatura instalacji bezprzewodowej informacji zwiedzających; urządzenia dla telewizji

przemysłowej; czujki dla instalacji przeciwwłamaniowej; wyposażenie t.zw. kredensu kelnorskiego; pozostałe meble i wyposażenie dla sal historycznych /poza określonymi do końca I-go kwartału 1979 r./.

W stosunku do wszystkich wymienionych elementów wyposażenia instalacyjnego wymagane są indywidualne decyzje o dalszej realizacji i środkach na nią, bądź o jej poniechaniu.

Godny podkreślenia jest fakt, że w związku z realizacją odbudowy Zamku w trzech poziomach cen, wzrost kosztów odbudowy tylko z tytułu dwu kolejnych przecen wynosi ponad 100,0 mln zł. Inne przyczyny wzrostu kosztów odbudowy będą omówione w dalszej części opracowania poświęconej poniesionym nakładom.

II - Zebrane środki

Od stycznia 1971 r. do chwili obecnej wg ostatniego wyciągu z konta, na fundusz odbudowy Zamku wpłynęło 844.150.582 zł., z tego przekazano inwestorowi na opłacenie bieżącej realizacji robót, dostaw, dokumentacji i usług kwotę 844.102.00 zł. Tak więc na koncie Obywatelskiego Komitetu pozostało 48.000 zł.

W roku 1980 przekazano inwestorowi 53.850.000 zł., przy czym, w m-cu grudniu na zapotrzebowaną kwotę 6,0 mln zł. przekazano tylko 1.350.000 zł. Część złożonych do zapłaty faktur wykonawców robót nie będzie opłacona w terminie, w związku z czym inwestor będzie obciążony karnymi odsetkami za zwłokę. Będą uregulowane w momencie uzyskania środków.

Na koncie dewizowym Obywatelskiego Komitetu w Banku PeKaO, do końca ubiegłego roku zgromadzono 767,0 tys. dolarów, z tego wydatkowano 512,0 tys. \$ pozostało więc saldo w wysokości 265,0 tys. dolarów USA. Kwotę 512,0 tys. dolarów wydano na:

- urządzenia klimatyzacyjne	370.100 dol.
- przyrządy pomiarowo-kontrolne	3.300 "
- próbne urządzenia sygnalizacji włamaniowej	2.750 "
- szyny sufitowe Hoffseistera	2.660 "
- włoska ceramika posadzkowa	15.000 "
- marmury	118.200 "

Koszt wszystkich zakupów dewizowych, został zgodnie z przepisami przeliczony na złote obiegowe wg cen kosztorysowych i w tej postaci jest wykazywany w rozliczeniu poniesionych nakładów.

Część dostaw dewizowych wchodząca w przerób wykonawców jak np. marmury, bądź ceramika posadzkowa, została odsprzedana wykonawcom, jako materiał do zafakturowania. Z tego tytułu na konto złotowe Obywatelskiego Komitetu wpłynęła kwota 4.247 tys. zł. Mieści się ona w ogólnej kwocie wpływów złotych 844.150,0 tys. zł.

Niezależnie od społecznych funduszy złotych i dewizowych, na wyposażenie apartamentu gościnnego w Zamku przyznana została przez Prezosa Rady Ministrów z Rezerwy Budżetu Państwa kwota 24,0 mln złotych. Z kwoty tej wydano 2.665.007 zł. Na rachunku bankowym otwartym dla potrzeb odrębnego rozliczenia tej kwoty pozostaje saldo w wysokości 21.334.993 zł.

III - poniesione nakłady

Od początku realizacji do końca 1980 r. wielkość nakładów poniesionych ogółem na odbudowę Zamku wynosi 915.833,0 tys. zł. W tym roboty budowlano-montażowe 750.916,0 tys. zł.,

z tego w roku 1980 wykonano w nakładach ogółem .

72,6 mln zł.,

w tym roboty budowlano-montażowe 40,7 mln zł. Plan roku 1980 wynosił 105,0 mln zł. w robotach, a więc wykonanie stanowi 69,1% planu ogółem i zaledwie 56,6% planu robót budowlano-montażowych.

Odejmując kwoty nakładów poniesionych od początku realizacji od wielkości przewidzianych zbiorczym zestawieniem kosztów, otrzymujemy teoretyczną wielkość nakładów pozostałą do całkowitego zakończenia odbudowy. Wynosi ona ogółem 250,9 mln zł., w tym roboty budowlano-montażowe 141,6 mln zł. Istotną rolę w realizacji inwestycji odegrała Dyrekcja Rozbudowy Miasta Warszawa-Wschód, dzięki konsekwentnej, starannej i rygorystycznej polityce rozliczeniowej.

Omawiając strukturę poniesionych nakładów podać należy pozycje charakterystyczne. Są to:

- dokumentacja	67,0 mln zł.
- stolarka okienna i drzwiowa	44,0 mln zł.
- prace rzeźbiarskie	40,6 mln zł.
- prace konserwatorskie	75,0 mln zł.
- wyposażenie, w tym: tkaniny, elementy oświetleniowe, ramy popiersia, meble	44,0 mln zł.

- instalacje wraz z urządzeniami i aparaturą 69,5 mln zł.
- część gościnna w zakresie robót budowlanych i wydzielonych dla niej instalacji 35,0 mln zł.

Wymienione wyżej siedem pozycji stanowi już ponad 40% całości poniesionych nakładów.

W ogólnej kwocie nakładów wartość:

- czynów społecznych wynosi 25,4 mln zł.
 - uzysków materiałowych 3,6 mln zł.
 - robót w toku 18,0 mln zł.
-
- razem 47,0 mln zł.

Wielkość dokonanych wpłat /zaangażowanych środków/ jest o tę właśnie kwotę mniejsza od ogólnej sumy nakładów, przy czym czyny społeczne i uzyski materiałowe zmniejszają wielkość niezbędnych środków w sposób trwały, natomiast roboty w toku muszą być opłacane w momencie ich rozliczenia.

Szczegółowe rozliczenie całości nakładów w układzie pozycji zbiorczego zestawienia kosztów wykonywane jest narastająco w okresach kwartalnych przy czym za IV kwartał rozliczenie to może być wykonane łącznie ze sprawozdaniem bilansowym, w połowie lutego 1981 r.

Przechodząc do mówienia zaawansowanych robót wymienić należy rejony, w których realizowane są prace:

- sale parterowe Skrzydła Saskiego od strony Wschodniej nr nr 13, 15, 17, 18, 19.
- Sala Kinowa 02
- Sala Balowa, Rycerska, Gabinet Marmurowy /107, 108, 109/
- Galeria Monarchów 154
- Sala Senatorska 157
- Sala Poselska 137 i Pokoje Podkomorskie 133, 134 i 135
- Magazyn 301 na poddaszu
- Basen obiegu chłodniczego wraz ze schodami, murem oporowym, tarasem i balustradą kamienną na krawędzi tarasu i skarpy.

W całym pozostałym obszarze przy znacznie mniejszym zakresie robót jest jednak sporo drobnych niedoróbek i usterek.

Na posiedzeniu Prezydium OKOZK w dniu 16.I.1981 r. dokonano

oceny stanu budowy, z której wynika, że wobec poważnego zaawansowania robót, istnieje możliwość przekazania do 31.XII.1981 r. razem około **94%** powierzchni zamkowej tym samym na rok 1982 pozostaby do zakończenia: Sala Rycerska, Gabinet Marmurowy, razem 239,9 m² /ponad **4%**/ oraz na rok 1983 Sala Balowa o powierzchni 320,7 m² /**1,0%**/.

Powyższe ustalenia wymagają terminowego przebiegu robót w 1981 r. i ścisłego nadzoru.

Lp.	Dokument	Zakres	Termin przekazania
1.	Umowa Nr 1/72 z 18.05.1972 r.	Cały Zamek - przekazanie	31.12.1978
2.	Harmonogram z 7.01.76 r. Umowa na I etap Nr 2/ZK/76	S.gotyckie /bez piwnic/ s.południowe część wschodnia z Kl.Mirowską, wszystkie kondygnacje bez cz.gościnnej Szatnie i sanitariaty w piwnicach s.saskiego I etap	31.12.1976
3.	Harmonogram z 27.05.77	I etap	30.06.1977
4.	Pismo TP/56/77 z 30.12.77	I etap	31.03.78
5.	Harmonogram TP/576/78 z 30.01.78	a/ I etap b/ Reszta bez: 1.Dziedziniec W-ki 2.Gabinet Marmurowy 3.Sala Balowa	31.05.78 15.07.78 31.12.78 15.07.79 brak terminu
6.	Harmonogram z 15.XI.78 Umowa	Cały Zamek sukcesywnie do z wyjątkiem: 1.Sali Rycerskiej 2.Sali Balowej	15.07.79 30.06.80 30.12.80
7.	Załącznik do pisma TP/4533/79 z 22.10.1979	Cały Zamek sukcesywnie do z wyjątkiem: 1.Sali Rycerskiej 2.Sali Balowej	<u>30.06.80</u> 31.07.80 15.12.81

Lp.	Dokument	Zakres	Termin przekazania
8.	Harmonogram przy piśmie DDT/667/80 z 13.03.1980	Cały Zamek sukcesywnie do z wyjątkiem: 1. Sali Senatorskiej 2. Sali Audiencyjnej 3. Sypialni Królewskiej 4. Sali Rycerskiej 5. Sali Balowej	<u>31.12.80</u> 30.04.81 15.05.81 30.06.81 31.08.81 1982
9.	Protokół z dnia 3.12.1980	Cały Zamek sukcesywnie do z wyjątkiem: 1. Sali Rycerskiej 2. Gabinetu Marmurowego 3. Elewacji wschodniej i tarasu 4. Sali Balowej	31.12.81 30.06.82 30.06.82 30.09.82 31.12.83

Prezydium Obywatelskiego Komitetu poparło sprawę utworzenia instytucji "Zamek Królewski w Warszawie - Pomnik Historii i Kultury Narodowej". Została ona powołana Uchwałą Nr 169 Rady Ministrów z dnia 5 listopada 1979 r. /MP Nr 28 z 1979 r./.

W dniu 14 lipca 1980 r. Prezes Rady Ministrów powołał na stanowisko Dyrektora Zamku prof. dr Aleksandra Gieysztora, następnie, Zarządzeniem Nr 32 Prezesa Rady Ministrów z 4 sierpnia 1980 r. nowej organizacji państwowej nadany został Statut.

Dyrekcja Zamku rozpoczęła swoją działalność 2 października 1980 r. przejmując agendy Zarządu Zamku wraz z obsługą Obywatelskiego Komitetu i przystępując do organizacji nowej instytucji.

NUMERY KONT

Obywatelski Komitet Odbudowy Zamku Królewskiego w Warszawie
NBP XV Oddział Warszawa Nr 1153-3030-132.

Oprocentowane konto dewizowe Banku PeKaO Nr E-100700.

BIULETYN ZAMEK

Wydawca: Obywatelski Komitet Odbudowy Zamku Królewskiego
w Warszawie Pl. Zamkowy 4, 00-277 WARSZAWA

Druk: Polska Agencja INTERPRESS, ul. Bagatela 12